

1.5.4 Násobek a dělitel čísla II (P)

Předpoklady: 010503

Pedagogická poznámka: Hodina je pouze poloviční, v druhé části píšeme písemku. Je třeba postupovat tak (například zkrátit předchozí příklady), aby všichni žáci zvládli většinu posledního příkladu.

Př. 1: Zapiš pomocí proměnné $k \in N$ libovolné přirozené číslo dělitelné třemi.

Číslo dělitelné třemi, má při dělení třemi zbytek 0 $\Rightarrow$ můžeme ho zapsat $3k$.

Př. 2: Zapiš pomocí proměnné $k \in N_0$:

- a) libovolné přirozené číslo, které při dělení třemi dává zbytek 2,
- b) libovolné přirozené číslo, které při dělení čtyřmi dává zbytek 1.

a) libovolné přirozené číslo, které při dělení třemi dává zbytek 2

$$3k + 2$$

b) libovolné přirozené číslo, které při dělení čtyřmi dává zbytek 1.

$$4k + 1$$

Př. 3: Popiš slovně množiny přirozených čísel zapsané výrazy:

- a) $7k; k \in N$,
- b) $5k + 2; k \in N_0$,
- c) $4k - 1; k \in N$

a) $7k; k \in N$

Množina všech přirozených čísel dělitelných sedmi.

b) $5k + 2; k \in N_0$

Množina všech přirozených čísel, která při dělení pěti dají zbytek 2.

c) $4k - 1; k \in N$

$4k - 1; k \in N \Rightarrow$ k násobku nepřičítáme, ale odečítáme $\Rightarrow$ nejde o klasický zápis zbytkové třídy $\Rightarrow$ od násobku čtyř odečítáme 1 $\Rightarrow$ získáme číslo, které bude mít při dělení čtyřmi zbytek 3 (obecně $4k - 1 = 4k - 4 + 3 = 4(k - 1) + 3$).

Množina všech přirozených čísel, která při dělení čtyřmi dají zbytek 3.

Př. 4: Napiš čtyři nejmenší přirozená čísla, která patří do zbytkové třídy:

- a) $3k$,
- b) $4k + 1$,
- c) $5k + 4$.

a) $3k \Rightarrow M = \{3; 6; 9; 12; \dots\}$

b) $4k + 1 \Rightarrow M = \{1; 5; 9; 13; \dots\}$

c) $5k + 4 \Rightarrow M = \{4; 9; 14; 19; \dots\}$

Př. 5: Číslo n jsme si vyjádřili pomocí přirozeného čísla k takto: $n = 3k + 1$. Vyjádři pomocí k čísla: a) $n + 1$,   b) $n - 2$,   c) $n + 3$,   d) $2n$.

a) $n + 1 = 3k + 1 + 1 = 3k + 2$

b) $n - 2 = 3k + 1 - 2 = 3k - 1$

c) $n + 3 = 3k + 1 + 3 = 3k + 4$

d) $2n = 2(3k + 1) = 6k + 2$

Shrnutí: Všechna přirozená čísla můžeme zapsat buď jako $2k$ nebo jako $2k + 1$, kde $k \in \mathbb{N}$.